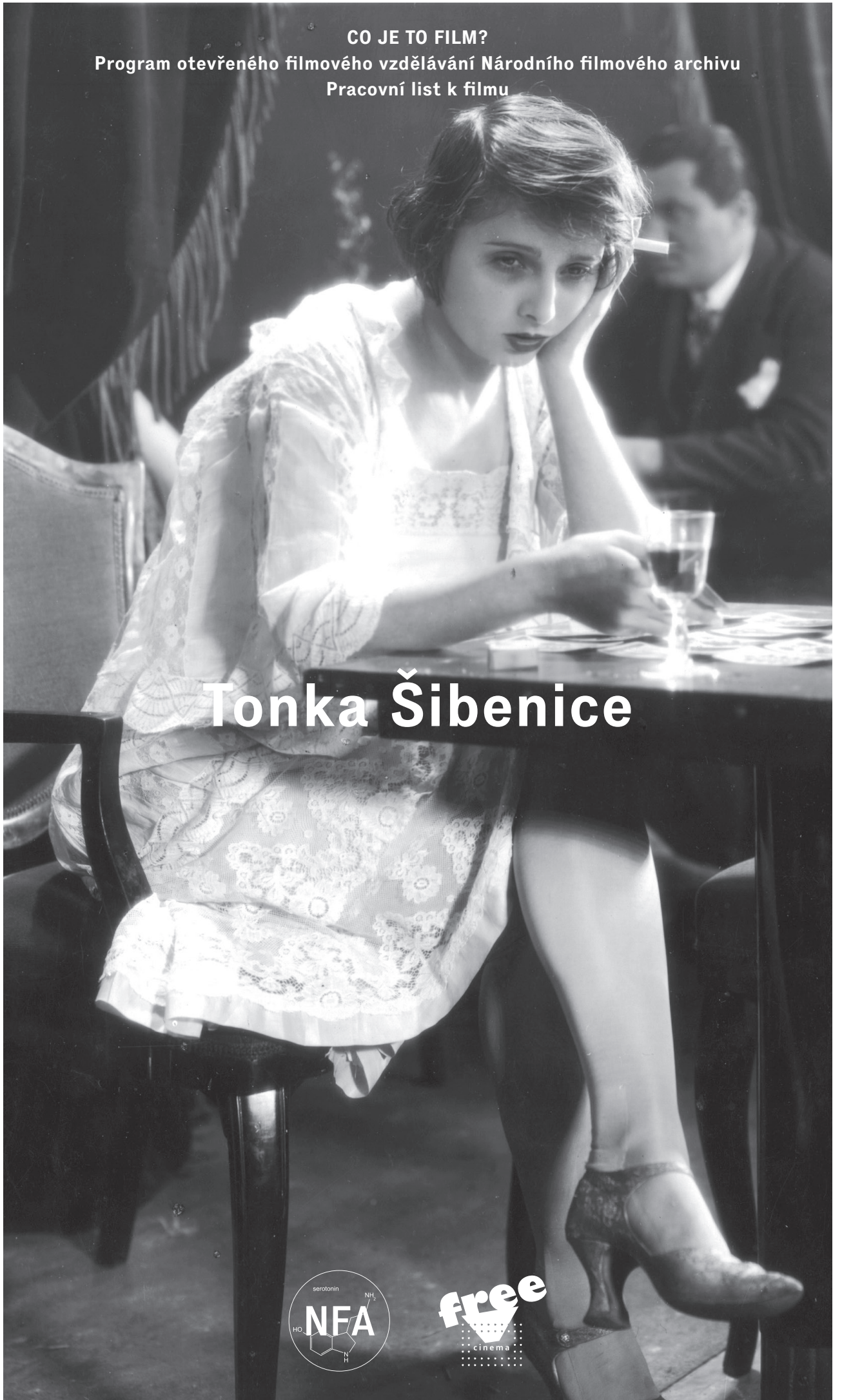

CO JE TO FILM?

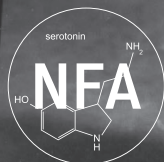
Program otevřeného filmového vzdělávání Národního filmového archivu

Pracovní list k filmu

Tonka Šibenice

www.filmovavychova.cz

Tonka Šibenice

1930, Karel Anton

Režie: Karel Anton

Předloha: Egon Erwin Kisch (povídka *Nanebevstoupení Tonky Šibenice*)

Scénář: Benno Vigny, Willy Haas

Kamera: Eduard Hoesch

Architekt: Hanuš Gödert

Střih: Karel Anton

Zvuk: Herrmann S. Heller

Hudba: Erno Košťál

Hrají: Ita Rina, Vera Baranovskaja, Josef Rovenský, Jack Mylong-Münz, Jindřich Plachta, Antonie Nedošinská ad.

OTÁZKY DO DISKUZE

1. *Tonka Šibenice* je první ozvučený český film. Ve skutečnosti však v něm byly zpětně zvukem doplněny pouze zpívané pasáže. První film, který vznikl jako zvukový od předprodukční fáze, byl *C. a k. polní maršálek* (1930) Karla Lamače.

Rané zvukové filmy se potýkaly s technickými a technologickými obtížemi i velkou výzvou: jak je distribuovat do různých jazykových okruhů. Přemýšlejte nad tím, jaké jsou historické i současné možnosti tohoto přizpůsobení. Jaká mají pozitiva a negativa?

2. Na snímku se podíleli také zahraniční tvůrci a odborníci. V hlavních rolích například chorvatská herečka Ita Rina, nebo ruská hvězda Vera Baranovskaja. Zvukové scény byly natočeny v ateliérech Gaumont v Joinville u Paříže. Takový „kosmopolitní“ ráz je typický pro dané období. Představitelem tohoto směru u nás je Gustav Machatý, jehož nejvýznamnější filmy vznikly právě na sklonku němého a na úsvitu zvukové éry.

Vzpomeňte si na další příklady zahraniční spolupráce v české (československé) kinematografii - cizí štáby natáčející u nás, koprodukce, nebo výrazná účast konkrétních tvůrců.

3. Filmový styl a estetika filmu *Tonka Šibenice* vychází stále z éry němého filmu. Srovnajte je v obecné rovině s vzezřením pozdějšího zvukového, nebo současného filmu.

4. Diskutujte o tématu morálky ve vztahu k ústřední hrdince. Zamyslete se nad tím, jak se ve fikčních filmech pracuje s kladnými a zápornými charaktery. Různé žánry a příběhy je totiž prezentují odlišně. Vzpomenete si na nějakou literární nebo filmovou postavu, která je ostatními protagonisty odsouzena či zavržena?

5. Karel Anton pracoval po druhé světové válce v různých evropských kinematografiích. Je tak příkladem tvůrce, který odešel do exilu. K emigraci se představitelé filmové kultury uchýlovali zejména v krizových momentech českých (československých) dějin.

Zamyslete se nad tím, kdy k takovým „exilovým vlnám“ docházelo, proč a do jakých zemí tvůrci odcházeli. Znáte autory, kteří se prosadili v zahraničí, a jejich díla?

ODPOVĚDI

1. Historické: mezititulky (produkčně i časově snadné, levné, vhodné ale pouze pro němé filmy), jazykové verze (produkčně i časově náročné, drahé), komentář (produkčně náročné, neopakovatelné), titulky (levné, rychlé)

Současné: simultánní tlumočení (produkčně náročné, vhodné pro jednorázové promítání či festivaly), dabing (různorodá kvalita odvíjející se od úrovně příprav a hereckého obsazení, ztráta původního zvuku, divácky pohodlnější, především pro malé děti), rychlodabing (produkčně i časově snadné, nepříjemné na poslech), titulky (levné, rychlé, zachování původního jazykového znění, nevhodné pro malé děti)

2. *Amadeus* (1984 USA, natáčelo se v Praze), *Casino Royale* (2006 VB, natáčelo se v ČR), *Hvězda jede na jih* (1958, koprodukce ČSR s Jugoslávií), *Obsluhoval jsem anglického krále* (2006, v hlavní roli Ivan Barnev), *Příliš hlučná samota* (1994, v hlavní roli Philippe Noiret), *Tři oříšky pro Popelku* (1973, koprodukce ČSR s NDR) ad.

3. Dominuje barevný a zvukový film, rychlejší tempo, dynamičtější střihová skladba i práce s kamerou, kratší záběry, důraz na postprodukční fázi (vizuální a zvukové efekty), civilnější herectví, decentnější make-up. Přítomnost zvukové složky přesunula těžiště vyprávění na dialogy a umožňuje poskládat celý soundtrack mnohovrstevnatě, včetně nejrůznějších ruchů a hudby či zpěvu ad.

4. Hlavní hrdinka Tonka se živí jako prostitutka, což je minimálně kontroverzní povolání. Společnost ji však odvrhne více za to, že učiní laskavost muži odsouzenému na smrt, čímž snímek kritizuje pokrytecké a povrchní kolektivní odsouzení.

Například postava zločince v kriminálním filmu či gangsterce může být prezentována jako kladná i záporná v závislosti na tom, jak je vystavěn příběh, zda je hlavní hrdina zástupce policie či gaunerů a komu mají být určeny divácké sympatie.

Severus Snape (*Harry Potter*): romány i jejich filmové adaptace prezentují kouzelnického profesora jako nesympatického, přísného, až krutého či nespravedlivého, jeho obraz je však konstruován tímto způsobem, aby nevyšlo najevo, že je ve skutečnosti ochráncem Harryho Pottera a nakonec i jednou z nejtragičtějších postav série, když (z lásky k Harryho matce) obětuje i vlastní život.

5. první světová válka, Protektorát Čechy a Morava, druhá světová válka, 1948, 1968

Odchod zejména do západních zemí, výjimka např. František Čáp, který tvořil v Jugoslávii.

František Čáp: *Vesna* (1953), *Chvilé rozhodnutí* (1955), *Naše auto* (1962) ad.

Miloš Forman: *Přelet nad kukaččím hnízdem* (1975), *Vlasy* (1979), *Amadeus* (1984), *Lid versus Larry Flynt* (1996), *Muž na Měsíci* (1999) ad.